

Vergelijking verkiezingsprogramma's 2017 – 2021

Standpunt PO-Raad en de verkiezingsprogramma's	VVD	PVDA	D66	CDA	SP.	ChristenUnie	GROEN LINKS	SGP
De beste leraren voor de klas								
Academisch opgeleide leraren	?	✓	?	✓	?	?	?	?
Divers samengestelde leraren teams	✓	✓	✓	?	?	✓	?	?
Betere beloning	✓	✓	✓	✓	?	?	?	?
Sterke basisvoorziening								
Basisvoorziening voor alle kinderen van 2 – 4 jaar	✗	✓	✓	✓	✓	✗	✓	✗
Extra aanbod voor kinderen met een achterstand	✓	?	?	?	?	✓	✓	?
Meer ruimte in wet en regelgeving	?	?	✓	?	?	✗	✓	✓
Onderwijs op maat met ICT								
Alle kinderen mediawijs	✓	?	✓	?	✓	?	?	✓
Basisinfrastructuur voor alle scholen	?	?	?	✓	?	✓	?	?
Veilige wifi-voorziening op elke school	?	?	?	?	?	?	?	?
Scholen ondersteunen maximaal benutten ICT	✓	?	✓	?	?	?	?	?
Overige onderwerpen								
Schooladvies leidend	✗	✗	?	✓	✓	✓	?	?
Eindtoets in april	✗	?	?	?	✗	✗	?	?
Brede brugklassen	?	✓	✓	✓	✓	?	✓	?
Doorstroom op alle niveaus	✓	✓	✓	✓	✓	?	✓	?
Bewegingsonderwijs door vakdocenten	✓	?	✓	?	✓	?	?	?
3 ^e uur bewegingsonderwijs	?	?	✓	?	✓	?	?	?
Fusietoets afschaffen	✓	?	?	?	?	?	?	?

✗ : Uitgesproken tegen dit standpunt.

? : Staat niets over in het verkiezingsprogramma.

De beste leraren voor de klas	
	<ul style="list-style-type: none"> • Handhaven van de toelatingseisen voor de pabo. • Scholen krijgen een stem in het bepalen van het programma van de lerarenopleiding. • Vernieuwing van de lerarenopleiding • Flexibiliteit geven voor zij-instromers • Docenten moeten zich gedurende hun gehele loopbaan blijven bijscholen. Dit wordt door docenten uit het PO zelf bijgehouden in het lerarenregister. De beroepsgroep bepaalt zelf aan welke eisen voldaan moet worden om in dit register te mogen blijven. • Betere docenten verdienen een betere beloning. • Onderscheid in carrièrepaden mogelijk maken. • Afscheid kunnen nemen van docenten die ondermaats presteren.
	<ul style="list-style-type: none"> • Leerkrachten meer ruimte en tijd geven en ook meer waardering en een betere beloning. • De lestaak van fulltime leerkrachten en docenten in het PO en VO wordt stapsgewijs teruggebracht naar maximaal 20 uur. • Alle leraren en docenten moeten goed zijn en daar netjes voor worden betaald. • Prestatiebeloningen passen niet bij de publieke onderwijsstaak. • Er moet ruimte komen in de cao's om meer docenten doorgroeimogelijkheden te geven naar een hogere schaal. • Leerkrachten in het reguliere basisonderwijs beter trainen in het kunnen omgaan met de verschillen in de klas, zodat ze beter in staat zijn passend onderwijs te verzorgen. • Leraren moeten zich blijvend scholen om aan de voorwaarden voor opname in het lerarenregister te blijven voldoen. • Het vak van leraar/docent aantrekkelijker maken voor universitair geschoolden door universitaire promotie (PhD) mogelijk te maken en het vak te combineren met een andere baan. • Om meer studenten op te leiden tot leraar, wordt de lerarenopleiding als tweede studie door de overheid betaald.
D66	<ul style="list-style-type: none"> • 20-lesurennorm • De leraar is eigenaar van zijn eigen les(methodes), de inspectie toetst of het onderwijs voldoet aan de wettelijke vereisten. • De pabo's en lerarenopleidingen moeten een rol spelen bij de ontwikkeling van leerkrachten die al voor de klas staan. • In het lerarenregister worden scholing en behoefte inzichtelijk. • Meer klassenassistenten en conciërges. • Plofklassen moeten we tegengaan. • De instroom in de pabo moet meer divers worden, zodat het personeel op basisscholen een betere afspiegeling vormt van de samenleving. • Anders dan nu maakt de lerarenbeurs geen onderscheid tussen docenten die lesgeven in het bekostigd of het niet bekostigd po, vo, mbo of ho onderwijs.
	<ul style="list-style-type: none"> • Meer tijd, geld, aandacht én waardering voor de leraar. • Betere lerarenopleiding met aparte specialisaties voor jonge en oudere kinderen in het basisonderwijs. • Studenten selecteren aan de poort bij de lerarenopleidingen. • Meer academisch opgeleide leraren in het basisonderwijs. • Leraren die permanent investeren in hun eigen ontwikkeling hiervoor de tijd bieden en ook beter belonen. • Leraren moeten meer vrijheid krijgen voor de eigen invulling van hun werk.
SP	<ul style="list-style-type: none"> • Stoppen met de 'selectie aan de poort'.

	<ul style="list-style-type: none"> • In het basisonderwijs klassen niet groter dan 30 of meer leerlingen. Op termijn naar een gemiddelde klassengrootte van 23 leerlingen. • Salarissen van onderwijspersoneel worden landelijk uitbetaald, door middel van een landelijke cao. • Onbevoegde leraren dienen binnen 2 jaar hun bevoegdheid halen. • De werkdruk van leraren wordt fors gereduceerd door het schrappen van administratieve rompslomp, waardoor er ook meer tijd is om les te geven.
	<ul style="list-style-type: none"> • Minder regels en meer ruimte voor scholen. • Extra middelen voor professionele ontwikkeling binnen onderwijsteams. • Investeren in ontwikkeling van leraren en schoolleiders. • Meer meesters en leerkrachten uit minderheidsgroepen in het basisonderwijs. • Zij-instroom bevorderen.
	<ul style="list-style-type: none"> • Leraren in het PO krijgen betere opleidingen, meer ruimte om de lesstof zelf vorm te geven en meer tijd om lessen voor te bereiden. • Er komen meer leraren. • Voor beginnende leraren wordt de werkdruk verlaagd. • Scholen kunnen klassen verkleinen, lessen voor docenten verminderen of extra ondersteuning organiseren. • Docenten krijgen betere opleidingen, meer begeleiding en bijscholing.
	<ul style="list-style-type: none"> • Strenge eisen bij de instroom in lerarenopleidingen zijn een must. • De mogelijkheden voor het opleiden van leraren in de praktijk, het zogenoemde duale leren, worden uitgebreid. • Aantrekkelijker routes naar het onderwijs mogen vakinhoudelijke expertise niet ondermijnen.
	<ul style="list-style-type: none"> • De klassen verkleinen en het aantal lessen per docent verminderen. • De indirecte taken verminderen, waardoor er meer aandacht voor de leerling is. • De positie, de beloning en het gezag van onderwijzers en leraren moet worden versterkt. • Scholen moeten kunnen beschikken over voldoende ondersteunend personeel.

Sterke basisvoorziening / jonge kind	
	<ul style="list-style-type: none"> • Vroeg voorschoolse educatie zo inrichten dat taalachterstanden bij jonge kinderen spelenderwijs kunnen worden weggewerkt. • Experimenteermogelijkheden voor (vergaande) samenwerking tussen voorschoolse voorzieningen en de basisschool. • Gemeenten kunnen binnen de bestuurlijke afspraken tussen het rijk en de VNG een aanbod doen voor een voorschoolse voorziening aan ouders met peuters zonder recht op kinderopvangtoeslag. De keuzevrijheid van ouders houden wij overeind. • Leerplicht verlagen naar de leeftijd van vier jaar. • Als je niet werkt, heb je in dat geval geen kinderopvangtoeslag nodig voor kinderopvang.
	<ul style="list-style-type: none"> • Ieder kind moet een goede start krijgen in het leven en dat ouders hun kinderen met een gerust hart naar de kinderopvang kunnen brengen. • De overeengekomen kwaliteitsagenda met de kinderopvangsector wordt voortgezet, evenals de harmonisatie met peuterspeelzalen. • Alle kinderen tussen 2 en 4 jaar krijgen een aanbod van minimaal 16 uur in de week conform het SER-advies kinderopvang. • Op termijn toewerken naar één voorziening voor onderwijs en opvang van kinderen tussen 0 en 12 jaar waarbij het niet uitmaakt of ouders werken en waarbij er een goede aansluiting is op het basisonderwijs en de naschoolse opvang. • Voor naschoolse opvang kunnen leerlingen terecht voor en na school tussen 7:30 tot 18:30 uur. Er is volop ruimte voor sport en cultuur, huiswerkbegeleiding en brede maatschappelijke ontwikkeling. Scholen kunnen zelfstandig het naschoolse aanbod aanbieden of hun gebouw ter beschikking stellen aan organisaties die dit verzorgen. • Goed onderwijs vergt ook functionele en aantrekkelijke onderwijsgebouwen, waar leerlingen zich thuis voelen en gestimuleerd worden. Aandacht voor de kwaliteit van schoolgebouwen.
	<ul style="list-style-type: none"> • Alle kinderen vanaf twee jaar toegang tot kinderopvang: een brede basisvoorziening van hoge kwaliteit. Beginnend met vier dagdelen per week, ook voor kinderen van niet-werkende ouders. • Toewerken naar een situatie waarin vroeg- en voorschools onderwijs samenwerkt met een basisschool en welzijnsinstanties. • Versimpelen van de bestaande, versnipperde financieringsstromen om brede basisvoorziening mogelijk te maken, waarbij niemand meer gaat betalen. • Basisscholen moeten meer bieden dan alleen onderwijs. Aan het eind van de komende kabinetsperiode (in 2021) moet elk kind voor een brede buurtschool kunnen kiezen. Een brede buurtschool (kindcentrum) is een school waar alle kinderen van twee tot twaalf jaar terecht kunnen. • Op een brede buurtschool ontwikkelen kinderen zich op het gebied van sport, cultuur, creativiteit, techniek en maken kennis met natuur en duurzaamheid. • De brede buurt school biedt een integraal dagarrangement waarin ook aandacht is voor een gezonde leefstijl. • Naschoolse opvang en overblijven zijn altijd mogelijk. • Zorgen voor harmonisering van regelgeving en het opheffen van barrières in bijvoorbeeld budgettering, inrichtingseisen en de manier waarop kwaliteit getoetst wordt, zodat deze brede basisvoorziening gerealiseerd kan worden.

	<ul style="list-style-type: none"> • Peuterspeelzalen en kinderopvang samenvoegen tot één voorschool. • Kinderen tussen 2 en 4 jaar krijgen recht op een aantal dagdelen voorschool, met de mogelijkheid voor aanvullende opvang voor ouders die dat willen. • Verantwoordelijkheid voor de voorschool ligt bij de gemeenten dit geeft veel ruimte voor lokaal maatwerk.
	<ul style="list-style-type: none"> • Recht op gratis kinderopvang van vier dagdelen, voor kinderen van twee tot vier jaar. • Verbeteren van de samenwerking tussen onderwijs en kinderopvang.
	<ul style="list-style-type: none"> • Geen schoolplicht tot 4 jaar. • Scholen worden niet verplicht tot Integrale Kindcentra.
	<ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkelrecht voor elk kind. • Kinderopvang wordt weer een publieke voorziening en gratis toegankelijk voor alle jonge kinderen. • De basisschool en de buitenschoolse opvang worden bij voorkeur georganiseerd in een brede school. • Het stimuleren de samenwerking van de kinderopvang, peuterspeelzaal, voorschoolse educatie en de brede school op één plek in kindcentra. • Alle kinderen tussen zes maanden en vier jaar krijgen recht op drie dagen kinderopvang per week. • De kwaliteit van de kinderopvang gaat omhoog door meer aandacht te besteden aan de ontwikkeling van kinderen en aan de pedagogische vaardigheden van medewerkers. • Kinderopvangcentra hebben geen winstoogmerk. • Wettelijk en financieel wordt gestimuleerd brede voorzieningen te ontwikkelen, zoals kindcentra.
	<ul style="list-style-type: none"> • Financiële ondersteuning van kinderopvang moet er zijn voor situaties van overmacht of sociale noodzaak, dus zeker niet voor de vele tweeverdieners en veel vermogenden. • Voor kinderen tot de leeftijd van één jaar geldt er geen recht op kinderopvangtoeslag. • Zorgen voor een goede afstemming en overdracht tussen bijvoorbeeld de peuterspeelzaal en de school. Ook moeten voorschoolse voorzieningen beter aansluiten op de scholen. • Leeftijdsgrens van de leerplicht niet verlagen. • De ontwikkeling van kleuters vraagt een minder schoolse benadering van de overheid. • Juridische obstakels voor samenwerking tussen scholen en peuterspeelzalen moeten verdwijnen. Kinderen die naar de peuterspeelzaal gaan moeten bijvoorbeeld als leerlingen van de school kunnen worden ingeschreven en bekostigd. • Ouders die samen op vrijwillige basis opvang of een peuterspeelzaal willen organiseren, verdienen volop de ruimte. • Alle ouders die hun kind naar de peuterspeelzaal willen sturen dienen op gelijke voet financiële steun te krijgen.

Kansengelijkheid / achterstanden	
	<ul style="list-style-type: none"> • Achterstanden moeten snel opgespoord worden. • Het hoogste advies moet leidend zijn als schooladvies en centrale eindtoets van elkaar verschillen. • Schooladvies en eindtoets worden op hetzelfde moment bekend gemaakt. • Makkelijker mogelijk maken in het VO om te stapelen.
	<ul style="list-style-type: none"> • Hindernissen wegnemen voor kinderen die met een achterstand beginnen, en recht doen aan 'laatbloeiers' die in een ander tempo leren dan gemiddeld. • Gecombineerde schooladviezen voor alle leerlingen. • Het schooladvies van de basisschool is bepalend, tenzij de citoscore hoger uitvalt. • Onderwijsinstellingen organiseren hun opleidingen in brede brugklassen. Sturing via bekostigingsvoorwaarden. • Scholen met veel kinderen die leerachterstanden hebben, krijgen extra middelen. • Scholen krijgen ook budget om te investeren in huiswerkbegeleiding voor kinderen met ouders die dat niet kunnen betalen. • De vrijwillige ouderbijdrage wordt gemaximeerd.
	<ul style="list-style-type: none"> • Succes van 'twijfelleerlingen' met een lager basisschooladvies worden beloond. • Eenvoudiger doorstromen, stapelen moet gestimuleerd worden. • Brede en meerjarige brugklassen.
	<ul style="list-style-type: none"> • Schooladvies van de leraar aan het einde van PO is leidend. • Vergroten van de kwaliteit en de voorspellende waarde van het advies van de leraar. • Stimuleren van brede en meerjarige brugklassen. • Mogelijkheid van stapelen van opleidingen.
	<ul style="list-style-type: none"> • Leerlingen krijgen meer mogelijkheden om onderwijs te 'stapelen'. • Vroegselectie van kinderen beperken • Stimuleren van brede brugklassen. • Afschaffen verplichte eindtoets in het basisonderwijs. • Bij schooladviezen wordt meer rekening gehouden met de groeipotenties van iedere leerling.
	<ul style="list-style-type: none"> • We nemen afscheid van de doorgeslagen focus op toetsen, resultaten, meetbare output en cognitieve kennis. • De eindtoets in het basisonderwijs is een didactisch hulpmiddel voor de leerkracht. • Investeren in onderwijs aan achterstandsl leerlingen en vluchtelingenkinderen. • Geen kleutertoets in het basisonderwijs.
	<ul style="list-style-type: none"> • Einde aan de vroege selectie en de toetscultuur in het PO. • Een schooladvies moet op de middelbare school gecorrigeerd kunnen worden. • Alle scholen krijgen een brede (tweejarige) brugklas. • Er komen middenscholen. • Investeert in bestrijden van achterstanden. • Wettelijk vastleggen dat alle kinderen een dubbel schooladvies kunnen krijgen. • Scholen in het voortgezet onderwijs worden niet meer afgerekend op hun rendement, waardoor ze kinderen vaker de kans geven een hoger niveau te volgen. • Resultaten eindtoets mogen niet meer openbaar gemaakt worden, maar is alleen nog bedoeld als vertrouwelijke informatie tussen leraar, leerling en ouders. • Scholen krijgen budget om bijspijkerlessen op school aan te bieden.

	<ul style="list-style-type: none"> Scholen moeten de mogelijkheid bieden aan leerlingen met een achterstand om een weekend- of zomerschool te volgen.
	<ul style="list-style-type: none"> Scholen blijven vrij in de wijze waarop zij vorderingen van leerlingen meten. Er komt geen verplichte kleutertoets of diagnostische toets. Net als in het voortgezet onderwijs hoort een landelijk genormeerd leerlingvolgsysteem in het basisonderwijs niet verplicht te zijn. Scholen kiezen hun eigen systeem.

Onderwijs op maat met ICT	
	<ul style="list-style-type: none"> Vaardigheden zoals programmeren, ondernemen en samenwerken moeten een vaste plek in het onderwijs krijgen. Mede dankzij digitale hulpmiddelen kunnen we persoonlijker onderwijs geven. Digitale voorzieningen op scholen vragen om constante vernieuwing. Organisaties als Kennisnet en SURF kunnen kennis over ICT en digitalisering delen en instellingen begeleiden. Door deze slimme samenwerkingen zorgen we dat we concurrerend blijven en blijven meedingen bij het verkrijgen van onderzoeksbudgetten.
	<ul style="list-style-type: none"> Alle leerlingen op school werken aan digitale vaardigheden zoals programmeren en de privacy- en veiligheidsrisico's van de digitale samenleving. Leraren, maar ook ouders, leerlingen en bedrijven moeten vroegtijdig worden betrokken bij vernieuwingen in onderwijsmethodes. Massive Open Online Courses, digitaal toetsen, digitaal bijscholen vormen een rijke aanvulling op de huidige vormen van onderwijs. Nederlandse onderwijsinstellingen moeten deze ontwikkelingen omarmen en leraren scholen hiermee om te gaan.
	<ul style="list-style-type: none"> Een uitstekende digitale infrastructuur en snel internet vormen een basisvoorziening voor een innovatieve economie. Wij stellen de digitale infrastructuur op gelijk niveau met de 'oude' infrastructuur op het land, het water en in de lucht. Daarvoor wordt de verantwoordelijkheid binnen de overheid op één plek belegd met een duidelijk mandaat.
	<ul style="list-style-type: none"> In de lerarenopleidingen krijgt het bewust leren omgaan met ICT een belangrijke rol Op de basisschool kan begonnen worden met lessen in digitale vaardigheden.
	<ul style="list-style-type: none"> Snel internet moet overal in Nederland beschikbaar zijn voor huishoudens, scholen en bedrijven.
	<ul style="list-style-type: none"> Het onderwijs moet aansluiten op de snelle ontwikkelingen in de maatschappij.
	<ul style="list-style-type: none"> Als het gaat om digitalisering hebben scholen vooral meerwaarde bij het aankweken van mediawijsheid. Kennis van programmeren is bijvoorbeeld niet voor alle leerlingen een vereiste.

Bewegingsonderwijs / gezonde leefstijl	
	<ul style="list-style-type: none"> Bewegingsonderwijs op de basisschool door vakleerkrachten
	<ul style="list-style-type: none"> Kinderen moeten van jongs af aan leren hoe belangrijk gezond eten is. Europees geld dat voorheen werd ingezet voor bedrijfsinvesteringen, willen wij nu benutten voor voedsel educatie, zodat jonge kinderen al op vroege leeftijd in aanraking komen met gezond eten. Sport, maar evenzeer samen bewegen, inzetten op school, in de wijk en in verenigingsverband.
	<ul style="list-style-type: none"> Minimaal 3 uur bewegingsonderwijs in het primaire onderwijs gegeven door een vakdocent. Actief voedingsbeleid dat gezonde patronen in de kindertijd aanleert door betere voedselvoorlichting, Actief voedingsbeleid in kinderopvang Bescherming van kinderen tegen marketing en impulsaankoop van ongezonde producten. De overheid moet mensen stimuleren te sporten en te bewegen: door hier vroeg op school mee te beginnen, maar ook door het zekerstellen van infrastructuur.
	<ul style="list-style-type: none"> Sport is belangrijk voor ieder kind. Sport is gezond, zeker voor kinderen met een ongezonde levensstijl of overgewicht.
	<ul style="list-style-type: none"> Op de basisschool drie uur per week gymles van een vakdocent. Ieder kind moet na de basisschool kunnen zwemmen. Stoppen met reclame en marketing die specifiek gericht is op kinderen tot twaalf jaar en die tot doel heeft de kinderen aan te sporen tot een bepaald koopgedrag.
	<ul style="list-style-type: none"> In het basis- als in het voortgezet onderwijs voor alle leerlingen minimaal vijf uren per week sport, zwemmen en gymnastiek.

Fusietoets / krimp	
	<ul style="list-style-type: none"> Afschaffen fusietoets
	<ul style="list-style-type: none"> De menselijke maat tot de standaard maken in het onderwijs. Kleine dorpsscholen hebben bestaansrecht, omdat zij invulling geven aan de sociale verbondenheid in kleinere leefgemeenschappen. We steunen de vereniging zelfstandige dorpsscholen in hun ambitie. Voor krimpgebieden schrappen we allerlei regels zodat creatieve oplossingen mogelijk worden om de voorzieningen zoals onderwijs, zorg, detailhandel en openbaar vervoer toch te behouden.
	<ul style="list-style-type: none"> Krimpregio's moeten in samenwerking met scholen een plan maken hoe ze op de lange termijn het onderwijsaanbod op peil houden.
	<ul style="list-style-type: none"> Investeren in scholen in krimpregio's, zodat overal in Nederland een goed en divers scholenaanbod is.
	<ul style="list-style-type: none"> Creatieve oplossingen, zoals openbaar vervoer op maat, mobiele zorgverlening, samenwerkingscholen en bezorgdiensten in krimpgebieden.
	<ul style="list-style-type: none"> De overheid moet zorgen dat bestuurlijke schaalvergroting niet wordt bevorderd. Ook kleine besturen moeten het hoofd boven water kunnen houden.

Passend onderwijs	
	<ul style="list-style-type: none"> • Handhaven passend onderwijs en strenger toezien of elke school individueel een passend aanbod doet aan leerlingen zodat zij in het reguliere onderwijs kunnen blijven.
	<ul style="list-style-type: none"> • Kinderen met beperkingen zoveel mogelijk in het reguliere onderwijs. Dit vergt wel een extra investering in goede begeleiding. • Voor kinderen die niet gedijen in het reguliere onderwijs blijft het speciaal onderwijs en praktijkonderwijs goed toegankelijk. • De taakverdeling tussen het reguliere basisonderwijs en de samenwerkingsverbanden wordt verder aangescherpt. • Ouders moeten zelf bepalen op welke school hun kind passend basisonderwijs krijgt. Dat mag geen dictaat zijn van een samenwerkingsverband. • Goede samenwerking tussen gemeenten, verloskundigen, consultatiebureaus en scholen is cruciaal. Door problemen vroegtijdig te signaleren voorkomen we escalatie en zorgen we dat kinderen zo snel mogelijk de juiste zorg krijgen.
	<ul style="list-style-type: none"> • Leerrecht wettelijk verankeren. • Het eenvoudiger toekennen van budgetten passend onderwijs. Een aanvraag door school en ouder moet in principe voldoen. • Aantal thuiszitters terugdringen. • Extra aandacht is nodig voor het vergroten van de betrokkenheid van de ouders en het beperken van de administratieve belasting van ouders en leraren.
	<ul style="list-style-type: none"> • Scholen moeten meer mogelijkheden en middelen krijgen om maatwerk te bieden, zowel voor kinderen die meer zorg nodig hebben als voor kinderen die meer uitdaging nodig hebben.
	<ul style="list-style-type: none"> • Het speciaal onderwijs blijft gegarandeerd voor leerlingen met een (ernstige) beperking, gedragsproblemen of zeer lage intelligentie. • Investeren in specifieke leerprogramma's met kleine klassen en voldoende ondersteuning. • Speciale programma's voor hoogbegaafden worden beschermd.
	<ul style="list-style-type: none"> • Zorg dicht bij school te organiseren. Het is ongewenst om leraren met steeds meer zorgtaken te belasten. Zij horen zich primair bezig te houden met het onderwijs. Door expertise in de school te halen kunnen leerkrachten eenvoudig zorg erbij halen, zo wordt ingezet op preventie en wordt voorkomen dat op termijn doorstroming naar duurdere en zwaardere vormen van zorg nodig is. • Een goede verbinding tussen onderwijs en zorg. • Speciaal onderwijs blijft nodig. Budgetten en regelingen in onderwijs en zorg moeten eenvoudiger, bijvoorbeeld voor leerlingen met een (ernstige) meervoudige beperking. • Zorgbudgetten directer inzetten op scholen. • Geen financiële verevening binnen passend onderwijs van de regio naar de Randstad. • Praktijkonderwijs blijft afzonderlijke en volwaardige schoolsoort. • Kinderen met een (verstandelijke) beperking krijgen zoveel mogelijk een plek in het passend onderwijs. Ook kinderen met een zeer ernstige beperking (meervoudig complex gehandicapt) willen leren. • Er komt een maatwerkprofiel in de zorg met bijbehorend budget waaruit zorg én ontwikkeling danwel onderwijs betaald worden.
	<ul style="list-style-type: none"> • Meer geld voor kleinere klassen, het inschakelen van extra begeleiding en ondersteuning en voor het speciaal onderwijs. • Leerplichtambtenaren krijgen doorzettingsmacht om kinderen met een beperking op scholen te plaatsen.

	<ul style="list-style-type: none"> • Leerlingen die moeite hebben om zich de basisvaardigheden eigen te maken, bijvoorbeeld vanwege een beperking, wordt zodanige ondersteuning geboden dat zij optimaal hun gaven leren benutten.
	<ul style="list-style-type: none"> • Geen voorstander van het 'passend onderwijs'.

Inspectie	
	<ul style="list-style-type: none"> • Scholen die het goed doen, krijgen meer vrijheid. • Scholen die ondermaats presteren, moeten eerder gesloten kunnen worden.
	<ul style="list-style-type: none"> • Scholen worden niet meer eenzijdig afgerekend op testresultaten.
	<ul style="list-style-type: none"> • Inspectie bewaakt de ondergrens (deugdelijkheid).
	<ul style="list-style-type: none"> • Scholen worden beoordeeld op de kwaliteit van de lessen, niet op cito-scores. • De onderwijsinspectie gaat meer kwalitatief beoordelen en krijgt een coachende rol.
	<ul style="list-style-type: none"> • In het toezicht worden scholen niet beoordeeld op groepsplannen, maar op de vraag of de zorg voor kwaliteit op schoolniveau voldoende is gewaarborgd.

Medezeggenschap	
	<ul style="list-style-type: none"> • Transparantie en heldere communicatie van school over besteding budget.
	<ul style="list-style-type: none"> • Meer invloed van ouders, leerlingen, studenten en docenten op onderwijsinstellingen, en voor het streven naar toegankelijkheid en gelijke kansen. • Met enige regelmaat wordt het onderwerp menselijke maat onderwerp van gesprek tussen de leiding van een instelling en de medezeggenschapsorganen van studenten en docenten. • Schoolbesturen, studentenraden en ondernemingsraden maken onderling bindende afspraken over de organisatie en inrichting van het onderwijs.
	<ul style="list-style-type: none"> • Een open cultuur en échte invloed van studenten, ouders en docenten op scholen en hún onderwijs.
	<ul style="list-style-type: none"> • Meer zeggenschap vergroot de betrokkenheid, maar zorgt ook voor betere checks and balances die vaak hard nodig zijn. Een school, waar ouders en leerlingen inspraak hebben, kiest eerder voor beter onderwijs dan voor een megalomaan nieuw gebouw.
	<ul style="list-style-type: none"> • Maximale inspraak van studenten en docenten. • Falende bestuurders in het onderwijs kunnen bij wanbestuur worden weggestuurd door de medezeggenschapsraad.
	<ul style="list-style-type: none"> • Medezeggenschapsorganen krijgen instemmingsrecht op de benoeming van bestuurders en op het sluiten of samenvoegen van opleidingen.

Artikel 23 / nieuwe scholen	
	<ul style="list-style-type: none"> Starten van nieuwe school wordt makkelijker, wel pas met vooraf goedkeuring inspectie en er moet voldoende vraag zijn. leerlingen die zich aanmelden moeten geen achterstand hebben.
	<ul style="list-style-type: none"> Artikel 23 kan een beperking opleveren voor de acceptatieplicht van leerlingen, voor samenwerking tussen scholen, voor waarborgen voor onderwijskwaliteit en voor zeggenschap van gemeenten en hun regierol. D66 is altijd al kritisch over dit artikel in de grondwet en zal indien de genoemde problemen niet opgelost kunnen worden, opnieuw het initiatief nemen dit artikel aan te passen. Ruimte om een school te stichten van andere dan de klassieke richtingen. Het politieke debat aangaan om op basis van het beginsel 'scheiding van kerk en staat' artikel 23 van de grondwet te vernieuwen. In dat debat komen de acceptatieplicht, het openbare karakter van scholen, de voorwaarden voor financiering, de kwaliteit van het onderwijs en burgerschap aan de orde.
	<ul style="list-style-type: none"> Staan pal voor vrijheid van onderwijs. Vrijheid van onderwijs mag geen vrijbrief zijn voor het verspreiden van antidemocratische ideeën of het geven van slecht onderwijs. Het bijzonder onderwijs laat ook de ruimte voor vernieuwende schoolconcepten, waar naast de reguliere lesstof meer aandacht is voor de ontwikkeling van sociale, ondernemende of digitale vaardigheden. De weerbaarheid van de onderwijsvrijheid vergroten door plannen voor nieuwe scholen vooraf te toetsen op hun bijdrage aan de ontwikkeling van de kinderen, integratie en burgerschap.
	<ul style="list-style-type: none"> Staat pal voor de vrijheid van onderwijs. Alle scholen bijzonder.
	<ul style="list-style-type: none"> Keuzevrijheid voor ouders in het schooltype blijft gewaarborgd. Herziening van artikel 23. Bijzonder onderwijs en openbaar onderwijs moeten gelijk behandeld worden. De uitzonderingspositie die het bijzonder onderwijs nu heeft schaffen we af.
	<ul style="list-style-type: none"> De kerndoelen moeten niet langer de multiculturele samenleving verheerlijken, maar de christelijke wortels van onze beschaving. Scholen hebben en houden het recht om bij het toelaten van leerlingen en het benoemen van personeel eisen te stellen die in lijn zijn met de grondslag, mits dat consequent gebeurt. Als ouders door middel van thuisonderwijs aan de leerplicht willen voldoen, dient de overheid die keus te accepteren en te respecteren. Wel ziet zij er door periodieke controle op toe of dit thuisonderwijs aan basale wettelijke vereisten voldoet. Ouders die zich in woord of daad keren tegen de rechtsstaat, zoals voorkomt in salafistische groepen, verspelen het recht op thuisonderwijs. Voorkomen moet worden dat jihadisten onbekostigde vormen van onderwijs organiseren. De Statenbijbel staat nu als venster in de historische canon van Nederland. Alle scholen krijgen een gratis exemplaar van de Statenvertaling aangeboden.
	<ul style="list-style-type: none"> Er zijn voor- en nadelen van bijzonder onderwijs en wil hier graag een publiek debat over.
	<ul style="list-style-type: none"> Alle Islamitische scholen sluiten.

Burgerschapsonderwijs / cultuureducatie / curriculum	
	<ul style="list-style-type: none"> Nederlandse tradities, waarden en vrijheden moeten in het onderwijs worden verankerd.
	<ul style="list-style-type: none"> Behalve kennisoverdracht en cognitieve ontwikkeling moeten ook persoonlijke, sociaal-emotionele ontplooiing en burgerschap deel uitmaken van het onderwijs Alle scholieren moeten kunnen deelnemen aan cultuureducatie. Meer geld voor muziekonderwijs. Cultuur nemen we volwaardig op in het curriculum, zodat het ook een plek krijgt bij vakken als taal, rekenen en geschiedenis. Via het vak burgerschap en sociale vaardigheden aandacht creëren voor de onderlinge verschillen en voor het besef van 'eenheid in verscheidenheid'; iedereen is anders en daardoor is iedereen gelijk. Leraren worden beter geschoold in het lesgeven van burgerschap. Hierbij hoort de ontwikkeling van sociale vaardigheden waarmee leerlingen beter leren de ander te begrijpen.
	<ul style="list-style-type: none"> Het rekenonderwijs op de basisschool versterken. Het budget voor cultuureducatie, bijvoorbeeld voor het programma 'cultuureducatie met kwaliteit', wordt verhoogd en ook toegankelijk gemaakt voor primair onderwijs, voortgezet onderwijs en beroepsonderwijs.
	<ul style="list-style-type: none"> Het onderwijs heeft een brede, vormende opdracht in aansluiting op de opvoeding door de ouders thuis. Voor de brede vorming moet op alle onderwijsniveaus burgerschap, geschiedenis, filosofie, identiteit en maatschappelijke betrokkenheid integraal onderdeel worden van het lespakket.
	<ul style="list-style-type: none"> Het verdiepen van cultuureducatie in het onderwijs met een doorlopende leerlijn. Dans, muziek, drama, beeldende kunst en digitale vaardigheden worden zoveel mogelijk door vakdocenten gegeven,
	<ul style="list-style-type: none"> Een periodieke herziening van de kerndoelen moet ervoor zorgen dat het onderwijsprogramma ten minste twee reguliere kabinetsperiodes stabiel blijft. Scholen moeten gestimuleerd worden om meer gebruik te maken van de ruimte om eigen lesmethoden te ontwikkelen, zodat de dominante rol van commerciële lesmethoden beperkt wordt. Kerndoelen verduidelijken, zonder dat dit tot meer detaillering leidt. In de kerndoelen wordt vastgelegd dat leerlingen kennis moeten hebben van de vormende invloed van het christelijk geloof op onze samenleving en rechtsorde. De overheid ondersteunt programma's die erop gericht zijn de Holocaust in het onderwijs bespreekbaar te maken. De inspectie toetst of dit kerndoel voldoende uit de verf komt. Scholen blijven vrij in de manier waarop burgerschapsonderwijs gestalte krijgt, maar inzicht in het functioneren van de Nederlandse staatsinrichting en rechtsstaat dient in elk geval aan bod te komen.

Kindermishandeling	
	<ul style="list-style-type: none"> • Kindermishandeling en –misbruik kunnen effectief worden bestreden door een meldplicht voor alle professionals in te stellen. Hulpverleners moeten vermoedens van kindermishandeling daarom altijd melden bij Veilig Thuis. • Om problemen bij kinderen zo vroeg mogelijk te kunnen signaleren, willen wij een stevige verbinding tussen de jeugdhulp en de jeugdgezondheidszorg.
	<ul style="list-style-type: none"> • Gemeenten moeten zorgen voor voldoende expertise in de wijkteams op het gebied van kindermishandeling, verstandelijke beperkingen en jeugd-ggz
	<ul style="list-style-type: none"> • Zorgverleners zijn in de positie om deze misstanden vroeg te signaleren en hebben ook de vertrouwenspositie om hulp te verlenen. Toch is er vaak sprake van spanning tussen de wens zorg te bieden, en het medisch beroepsgeheim. Met zorgverleners, voornamelijk huisartsen en wijkverpleegkundigen, moet gewerkt worden aan oplossingen om beide te combineren.
	<ul style="list-style-type: none"> • Professionals om het kind heen, zoals artsen, leraren en hulpverleners, moeten op basis van een meldnorm die door de beroepsorganisaties zelf worden vastgesteld - het meldpunt Veilig Thuis inseinen
	<ul style="list-style-type: none"> • Informatie over een vermoeden van kindermishandeling wordt altijd gedeeld, zodat hulpverleners niet langs elkaar heen werken. • Iedereen die werkt met kinderen, wordt geschoold in het herkennen, signaleren en bespreekbaar maken van kindermishandeling en kindermisbruik.
	<ul style="list-style-type: none"> • Een nationaal programma om kindermishandeling tegen te gaan. • Duidelijke afspraken met scholen, kinderopvang en zorginstellingen om kindermishandeling te melden en te bestrijden.
	<ul style="list-style-type: none"> • De overheid moet ingrijpen wanneer de veiligheid van kinderen bedreigd wordt. Meldingen van kindermishandeling moeten wel uiterst zorgvuldig worden getoetst, zodat gezinnen niet onterecht aan een belastend onderzoek onderworpen worden.

Overgang PO / VO	
	<ul style="list-style-type: none"> • Door het curriculum te vernieuwen en dit beter af te stemmen tussen het basis- en voortgezet onderwijs, wordt de overgang naar de brugklas kleiner.
	<ul style="list-style-type: none"> • Het toelaten van experimenten met doorlopende lijnen als ware het één onderwijssysteem.